

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 209/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 11 Co 4/2021 z 30. novembra 2021 (správne z 29. novembra 2021) takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa svojou v poradí 162. ústavnou sťažnosťou doručenu Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom, „konaním a postupom“ všeobecného súdu označeného v záhlaví tohto rozhodnutia, napadnutý rozsudok navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na nové konanie. Zároveň ústavný súd žiada o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom.

2. V ústavnej sťažnosti, ktorá je napísaná ručne samotným sťažovateľom, v niektorých častiach ťažko čitateľná, resp. nezrozumiteľná, sťažovateľ namieta porušenie označených práv všeobecnými súdmi, ktoré vydali v jeho veci nesprávne a nezákonné rozhodnutie.

3. Z napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepripojil, ale ktorý si ústavný súd v zadovážil prostredníctvom webu, vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní pred Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti štyrom žalovaným (Ústavom na výkon trestu odňatia slobody a na výkon väzby [REDAKOVANÉ], Slovenskej republike a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky) ochrany osobnosti a náhrady

nemajetkovej ujmy vo výške 70 000 eur za porušovanie jeho práv vo výkone trestu odňatia slobody. Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že všeobecné súdy sa v jeho veci nevysporiadali správne a zákonne so všetkými skutočnosťami a jeho námietkami vrátane námietky, že súd prvej inštancie vykonal vo veci pojednávanie, na ktorom vyhlásil rozsudok bez jeho prítomnosti, hoci na to nedal súhlas. V dôsledku toho všeobecné súdy porušili práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď svoje rozhodnutie riadne neodôvodnili.

5. Podľa názoru sťažovateľa došlo v tomto konaní i k porušeniu jeho práva na právnu pomoc. V tomto smere ozrejmil, že v spore mu bol Centrom právnej pomoci (ďalej len „centrum“) ustanovený advokát, ktorého mu neskôr centrum odňalo. Tvrdí, že všeobecné súdy pochybili, ak nečakali, kým sa rozhodne, či odňatie právnej pomoci bolo správne a zákonné.

6. Sťažovateľ ďalej uvádza, že nemohol podať proti napadnutému uzneseniu dovolanie, pretože nemá prostriedky na zaplatenie advokáta, a centrum mu právnu pomoc neposkytlo. Aj keby rozhodnutie centra napadol žalobou a aj keby mu všeobecné súdy vyhovel, už by nebol stihol lehotu na podanie dovolania. Preto podáva ústavnú sťažnosť.

7. V závere podania sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom, pretože centrum mu nechce priznávať právnu pomoc.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv, pretože krajský súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie.

9. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľa ústavný súd musí konštatovať, že nosné dôvody podanej ústavnej sťažnosti v zásade zodpovedajú dôvodom dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* [odmietnutia spravodlivosti (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017)]. Teda dokonca aj namietaná nedostatočnosť

odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je spôsobilá preukázať nesprávny procesný postup súdu, ktorým došlo k znemožneniu uplatnenia procesných práv v intenzite zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces, a i takáto „iná vada“ zodpovedá dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a podlieha dovolaciemu prieskumu (bližšie pozri II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020).

10. Sťažovateľ nepodal dovolanie tvrdiac, že nemá prostriedky na zaplatenie advokáta a Centrum mu neposkytlo právnu pomoc. Tieto tvrdenia však žiadnym spôsobom nepreukázal, rovnako ako nepreukázal, či podal správnu žalobu proti rozhodnutiu Centra. V každom prípade však má proti napadnutému uzneseniu krajského súdu k dispozícii účinné prostriedky nápravy vrátane prípadnej možnosti žiadať (po rozhodnutí o správnej žalobe) o odpustenie zmeškania lehoty podľa § 122 CSP (porov. I. ÚS 347/2020, č. 34/2020 ZNaU).

11. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v takejto situácii by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016).

12. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako neprípustnú.

13. Napriek tomu, že sťažovateľ nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a teda neprichádzal do úvahy ani prípadný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd pri maximálnej snahe vyhnúť sa prílišnému formálnemu prístupu k svojmu prieskumu a uprednostniť prístup materiálny, napokon predsa len preskúmal napadnuté uznesenie z toho hľadiska, či jeho odôvodnenie nesignalizuje potenciálne porušenie práv sťažovateľa.

14. Krajský súd v napadnutom rozsudku detailne popísal procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý bol predmetom opravného prostriedku sťažovateľa, so záverom o absencii akéhokoľvek procesného pochybenia tohto súdu (body 1 a 10 napadnutého rozsudku). Sťažovateľ totiž mal vedomosť o pojednávaní uskutočnenom 20. júla 2020 a takisto vedel, že mu bolo odňaté poskytovanie právnej pomoci. Podstatným pre posúdenie veci bolo, že aj napriek odňatiu právnej pomoci sa vtedajší právny zástupca sťažovateľa dostavil na pojednávanie a predniesol záverečný návrh (na tomto pojednávaní sa predniesli už iba záverečné návrhy, dokazovanie bolo vyhlásené za skončené a vyhlásil sa rozsudok). Vzhľadom na dobu trvania sporu a štádium, v ktorom sa konanie nachádzalo, považoval súd prvej inštancie úkon právneho zástupcu sťažovateľa na tomto pojednávaní za úkon neodkladný, aby sťažovateľ neutrpel ujmu na svojich právach (§ 33b ods. 6 Občianskeho zákonníka). Krajský súd tento postup považoval za súladný so zákonom a ani z ústavnoprávneho hľadiska mu niet čo vytknúť. Na námietku sťažovateľa o nutnosti prerušenia konania do rozhodnutia o jeho správnej žalobe krajský súd uviedol, že podanie žaloby sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal, a aj keby bola podaná, išlo by o správne súdne konanie, v ktorom

sa nerieši otázka, ktorá by bola prejudiciálnou vo vzťahu k riešeniu sporu vo veci samej (§ 164 CSP).

14.1 Ústavný súd neidentifikoval v uvedených záveroch formulovaných krajským súdom arbitrárnosť ani nedostatok odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie práv sťažovateľa. Práve naopak, krajský súd v napadnutom rozsudku zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil dôvody, na ktorých založil svoj záver o potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie, a tie sú z ústavnoprávneho hľadiska udržateľné. Za týchto okolností nemá ústavný súd ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval právny záver krajského súdu a tento následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Preto (nad rámec rozhodnutia o odmietnutí ústavnej sťažnosti z procesných dôvodov) konštatuje, že aj pri vecnom posúdení by musel ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

14.2 Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

15. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a to: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) vylúčenie zrejmej bezúspešnosti uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti.

16. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

17. S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd v celom rozsahu odmieta (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia), je evidentné, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nebola splnená jedna z troch podmienok na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 6. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu